

ФЕЉТОН

Петар Роцко, дугогодишњи фолклорни играч из Батање (2)

Чији је Сватавац?

„Калашки сватавац није оригинално њихов, то су они само у Калазу сакупили. Заправо то је Батањски сватавац, што се може и по речима видети. Речи у песми не користе се у околини Калаза“

шетка средње школе уписао сам се у Официрску школу. Прву годину сам провео у Сегедину, а другу у Сентандреји. Прве године у Сегедину одмах чим сам положио заклетву и добио одсуство, отишао сам у сегединску плесну групу код Алберта Нађа. Тамо сам опет направио једну мушку групу и радио сам са њима годину дана. После сам прешао у Сентандреју где сам играо неколико месеци, а затим сам у Помазу настао код Ђусике Бартоша. Томе сам се веома радовао, јер је он са Иваном Њаријем сакупио много материјала из Калаза и из Сентандреје. Испоставило се да је у том материјалу било пуно корака и игара које сам ја са чика Милошем играо, пошто су и они пореклом из Батање. Веома интересантан ми је био *Калашки сватавац*. То није оригинално њихов сватавац, то су они само у Калазу сакупили; то је заправо *Батањски сватавац*, што се може и по речима видети. Речи у песми не користе се у околини Калаза, већ представљају чисто батањске изразе.

Са њима сам научио и играо много кореографија, а имали смо и бројне заједничке наступе.

Животни пут вас је поново вратио у Батању. Како су вам у њој протицале године?

– У међувремену сам се оженио, родио ми се син, а потом и ћерка. Завршавао сам вишу школу и више

пута смо се селили. Живели смо у Кунаготи, месту поред Батање и у Кишсалашу, месту надомак српско-мађарске границе. И тамо сам играо. У Кишсалашу сам први пут у животу осетио да радим као кореограф, мада ни тада нисам имао завршену школу за кореографа. Где год сам се нашао, ја сам одмах почео да подучавам оне који су желели да уче наше игре. Након четири године поново смо се вратили у Батању и 1984. године сам почео да радим у Српској основној школи.

(Наставак у следећем броју)

Станислава Ђенеш-Екбауер

Ко вам је помагао у раду?

– Највећу подршку сам добијао од чика Милоша. Све што сам научио у школи за осам година представљало је добру основу. Од четрнаесте до шеснаесте године сам био члан велике групе и тамо сам више учио мађарске и румунске игре. Ја сам покушавао да развијам своје знање. Нисам правио нове кореографије, већ сам то што сам видео и запамтио увежбавао са играчима.

Како је текло ваше усавршавање након средње школе, да ли сте посећивали неке семинаре, односно на који начин сте стицали нова знања везана за народну игру?

– Нисам се школовао. После завр-

ПРОВЕТРАВАЊЕ

Мала школа комуникације (3)

Постоји широко распрострањено схватање да руковање открива много о карактеру особе, што је став и комуниколошке науке. Овај гест је важан део првог утиска који формирамо о особи са којом се састајемо. Да ли вам се некада десило да вам неко снажно или прејако стегне руку приликом руковања? Вероватно сте одмах у тој особи препознали агресивност и тежњу за доминацијом.

С друге стране, људе са млиставим руковањем вероватно сте оценили као особе са помањкањем самопоуздања. Рукujte се уз директан поглед у очи саговорника. Тако шаљете поруку професионализма и поверења. Истраживања су показала да су управо људи који се чврсто рукују спремнији на преговоре.

Уместо да говорите директно: „Верујте ми“, боље је да говором тела и понашањем пошаљете поруку: „Мени можете да верујете“. Управо су манири, начин опхођења и говор тела оно што је пресудно у доношењу суда да ли неко завређује ваше поверење.

Отворене руке са отвореним дла-

новима и директним погледом у очи саговорника могу да вас одведу на добар ток разговора. Избегавајте прекрштене ноге, а посебно обратите пажњу на положај стопала. Уколико су вам ноге прекрштене и вртите стопало несвесно га okreћући према вратима, јасно шаљете поруку да желите да побегнете из просторије.

Немојте током разговора носити тамне наочари. Саговорник вам инстинктивно неће веровати и то ће вас итекако удаљити од жељеног циља.

Поглед улево значи преиспитивање, поглед доле мањак самопоуздања, а поглед горе трагање за решењем. Уколико склопите руке додирујући јагодице прстију једне руке јагодицама прстију друге руке, шаљете поруку поверења. Савет је такође да не забацујете главу уназад, јер ћете свакако деловати арогантно. Никада немојте себи дозволити директно упирање прстом у неку особу. Не само да је агресивно, већ у многим земљама и веома непристојно, чак увредљиво.

Приметите ли да је саговорник откопчао дугмад на сакоу, обратите пажњу – спреман је на даље преговоре. Лош јачи знак је скидање сакоа. Ако при томе заврше рукаве од кошуље, очекујте његово попуштање у ставовима. (...)

Драган Јаковљевић

ИЗ НАШЕ ИСТОРИЈЕ

(258)

Страдања и беда

Ратови народу увек доносе страдања па није било то другачије ни за време „Бечког рата“. Срба је у том рату било на обе стране па су им се обе стране и светиле. Страдале су и многе српске светиње од Косова и Метохије до Далмације и манастира Грабовца у Толнанској жупанији. Одмах на самом почетку рата, за време прве, неуспеле опсаде Будима, „неверни род мацарски“ поробио је 17. јула 1683. (по старом календару) манастир Грабовац и одвукао плен на двојим волујским и тројим коњским колима. Неке калуђере су посекали, друге мучили, а неки су се спасли бекством у шуму.

После повлачења аустријске војске и српских устаника са балканског ратишта учестала су пљачкања српских светиња од стране Турака, а пустошена су и села и вароши. Подаци из старих српских записа о пустошењу и паљењу четири велика манастира – Хопова, Милешеве, Раче и Раванице – и сечи монаха слажу се са подацима савременика тих збивања чија су нам имена позната. Један од њих, Никола Бошковић, дубровачки трговац у Новом Пазару, отац познатог научника Руђера Бошковића, у својим сећањима говори о великом броју манастира у Рашкој, који су потом разорени и опустели.

Није било лако ни оним Србима који су избегли испред турске одмазде. О броју људства које је на челу са патријархом Арсенијем прешло у Угарску нема тачних података. Говори се обично о „мноштву“ народа. Кад један од учесника сеобе, потоњи јегарски владика Јефрем Бањанин 1699. каже да би се од пресељеног народа за неколико дана могла сакупити војска од преко четрдесет хиљада, он не говори само о оним Србима који су дошли са патријархом јер спомиње народ насељен у Посавини, Подравини, Подунављу и Потисју. Знамо да је у свим тим крајевима у великом броју било Срба и пре Велике сеобе, а пресељавања су настављена и после ње, током целе деценије до Карловачког мира. Сам патријарх је у писму цару Јосифу I од 1. марта 1706. тврдио да је приликом сеобе прешло више од 40.000 људи и да је његов пример „следио многобројни народ“. Али колики је био тај број, тешко да ће се икада утврдити. Може се веровати добро обавештеном кардиналу Колонићу који је 3. децембра 1703. писао папи да је са патријархом Арсенијем прешло из Турске више од 60.000 душа.

Мало података има и о имовинском стању пресељеног народа. Ако се има у виду податак из 1715. према којем у Српској вароши у Будиму станује око 20.000 душа и да има 1500–2000 малих, бедних, од блата направљених кућа, може се закључити да је мањи број био имућан, а велика већина је стигла у Угарску без ичега. То потврђује и писмо патријарха Арсенија послато цару Леополду одмах по завршетку сеобе 17. новембра 1690. у којем каже да су Турци сву српску земљу предали огњу и мачу, „а ми смо једва избегли из руку агаренских голи и боси, без васакога нашег имена“.

Предраг Степановић